

การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Proposed Guidelines for Development of Digital Intelligence Leadership of School Administrators

Under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

สุภาภรณ์ เพ็งพุด¹ รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์² รองศาสตราจารย์ ดร.อัฉรา นียมภา³

Supaporn Pengputh¹ Assoc. Prof. Dr.Wisut Wichitputchraporn² Assoc. Prof. Dr.Achara Niyamabha³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูที่ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 144 คน โดยใช้การสุ่มแบบง่ายโดยการจับสลาก และสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามค่าประมาณ 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าความเชื่อมั่น ของสภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.96 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับจากสูงที่สุดลงมา ดังนี้ อันดับหนึ่งเป็นโลกดิจิทัล ความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล และความปลอดภัยทางดิจิทัล
2. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยหลักการพัฒนาได้แก่ ความสามารถทางดิจิทัล หลักมนุษยสัมพันธ์ และหลักความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล องค์ประกอบของการพัฒนา คือ อันดับหนึ่งเป็นโลกดิจิทัล ความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล และความปลอดภัยทางดิจิทัล และเงื่อนไขความสำเร็จ คือ ความเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยี และความพร้อมด้านสื่อเทคโนโลยี

คำสำคัญ: ความฉลาดทางดิจิทัล แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

¹ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Master of Education Program in Educational Administration Kasetsart University

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{2,3}Course teacher in Master of Education program in Educational Administration Kasetsart University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สุภาภรณ์ เพ็งพุด, Ksp2523@gmail.com

รับเมื่อ 3 มีนาคม 2564 แก้ไข 19 เมษายน 2564 ตอปรับ 25 เมษายน 2564

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine needs for development of digital intelligence leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. 2) propose guidelines for development of digital intelligence leadership of these school administrators. The sample group used in the research was the school director. The deputy director of the school or the teacher performing the duties of the deputy director under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, Academic Year 2021, consisted of 144 people using a simple random sampling by lottery were directors and deputy directors of the schools plus three experts. The research instruments were questionnaires and interview forms. It was a questionnaire with 5 levels of approximation (Rating Scale) with confidence values. of the present condition is equal to 0.96 and the condition desirable equal to 0.98. The statistics used in the analysis were analyzed through percentage, mean, standard deviation, modified priority needs index, and content analysis. Administrators

The findings were as follows

1. The overall existing development of digital intelligence leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 was at the high level, while the overall desirable development of digital intelligence leadership of school administrators was at the very high level. The needs in the development of digital intelligence leadership of the school administrators in terms of modified priority needs index were ranked from the top as: digital identity, digital security, and digital safety.

2. The proposed guidelines for development of digital intelligence leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 consists of development principles, including digital competence. Principle of interpersonal relations and of ability to use digital technology to develop digital identity, Digital security, and digital safety. The condition for success were technology leadership and technology media readiness.

Keywords: Digital intelligence, Development of digital intelligence leadership of these school.

ภูมิหลัง

เทคโนโลยีและการสื่อสารมีการพัฒนาก้าวหน้า เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ ไม่ว่าจะเป็นสังคมภายในประเทศ หรือระหว่างประเทศ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมในโลกปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารที่คนทั่วโลกสามารถใช้ในการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ กันได้ง่ายขึ้นและสะดวกรวดเร็วปราศจากข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ ส่งผลให้สังคมโลกก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์ที่เสมือนเชื่อมโลกไว้อย่างไร้พรมแดน (ศตพล เกิดอยู่, 2558, หน้า 1)

จากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562 ประชากรมีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเมื่อจำแนกตาม Generation พบว่ากลุ่ม Gen Y อายุระหว่าง 19 – 38 ปี มีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด จำนวน 10 ชั่วโมง 36 นาที รองลงมาคือ Gen Z อายุน้อยกว่า 19 ปี จำนวน 10 ชั่วโมง 35 นาที, Baby Boomer กลุ่มอายุ 55 – 73 ปี จำนวน 10 ชั่วโมง และ Gen X กลุ่มอายุ 39 – 54 ปี จำนวน 9 ชั่วโมง 49 นาที ซึ่ง Gen Y และ Gen Z เป็นกลุ่มที่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด อาจเป็นเพราะ Gen Y กลุ่มคนวัยทำงานที่มีการใช้อินเทอร์เน็ต

ในการทำงาน และ Gen Z ที่เป็นกลุ่มวัยเรียน เติบโตมาในยุคดิจิทัลจึงมีทักษะการใช้เทคโนโลยีเป็นอย่างดี และมักใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563, หน้า 16)

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ได้กล่าวถึงการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐานระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มรองรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มองค์ความรู้และทักษะต่อยอดในวิชาความรู้ด้านต่าง ๆ และมีคลังข้อมูลของสื่อแบบดิจิทัลที่ทันสมัย มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ผลิตสื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลและจัดเก็บข้อมูล (Big Data) จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีมาตรฐานแก่สถานศึกษา เพื่อให้สามารถรองรับการจัดการเรียนการสอนในแพลตฟอร์มต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า ก)

การขับเคลื่อนการบริหารคุณภาพการศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ต้องก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เพราะผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและวัฒนธรรมของโรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคในยุคดิจิทัลจึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และผลกระทบที่เกิดต่อการบริหารจัดการศึกษา เพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดประโยชน์สูงสุดและความสามารถของผู้บริหารในการเรียนรู้เข้าใจ ยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้มีอัจฉริยภาพดิจิทัล (Digital Intelligence) โดยมีอัตลักษณ์ทางดิจิทัล มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน มีความปลอดภัยในโลกดิจิทัล มีความฉลาดทางอารมณ์ในโลกดิจิทัล มีการติดต่อสื่อสารทางโลกดิจิทัล มีการรู้เท่าทันสื่อในโลกดิจิทัล และมีความรู้สึกรู้สึกรู้ในโลกดิจิทัล เพื่อสามารถนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดจำนวน 52 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการทัศน์ใหม่ของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอัจฉริยภาพดิจิทัลของตนเองและประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาในการนำแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัลและศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นอย่างไร

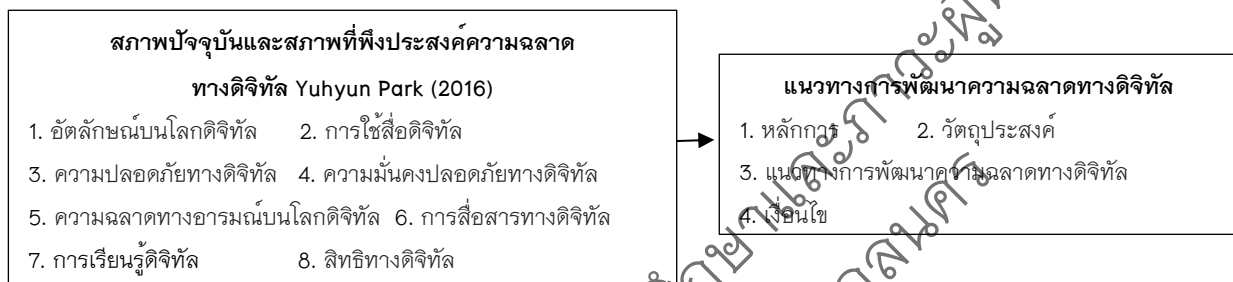
2. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูที่ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร 2 จำนวน 52 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ใช้กำหนดขนาดตัวอย่างจากการใช้ตารางของ Krejcie and Morgan, (1970) จาก 52 โรงเรียน ได้ตัวอย่างจำนวน 30 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 ฝ่าย จำนวนโรงเรียนละ 5 คน รวม 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นจากกรอบแนวคิดเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษา มีดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามค่าประมาณ 5 ระดับ (Rating Scale)

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีและบทความที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์สังเคราะห์ แล้วสร้างกรอบแนวคิดการศึกษาในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ของความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัย ขอบหนังสือราชการ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พร้อมแนบลิงค์แบบสอบถามที่สามารถสแกน QR Code ในการตอบแบบสอบถามแบบออนไลน์ด้วย Google form เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษา ทั้ง 30 แห่ง จำนวน 150 ชุด โดยกำหนดวันที่ส่ง
2. ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามออนไลน์ ตามวันที่ได้กำหนดได้ และได้คำตอบทั้งหมด 144 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 96
3. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามออนไลน์ที่ได้ตอบข้อคำถามเรียบร้อยแล้ว มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์หรือตอบไม่ครบทุกข้อออก
4. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน เขียนรายงานผลการวิจัย ข้อวิจารณ์ สรุปการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. สถิติวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็นได้แก่ Modified Priority Need Index: PNImodified

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีขนาดโรงเรียนใหญ่พิเศษ และมีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 1 – 5 ปี
2. สภาพการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ สิทธิทางดิจิทัล รองลงมา คือ การเรียนรู้และเข้าใจดิจิทัล ส่วนการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันที่อยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ความปลอดภัยทางดิจิทัล สภาพการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ การสื่อสารทางดิจิทัล รองลงมาคือ ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ที่อยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ความปลอดภัยทางดิจิทัล
3. เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น (Modified Priority Need Index PNImodified) การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 2 เมื่อพิจารณา

รายด้าน พบว่า อັตลัษณ์บนโลกดิจิทัล มีค่าดัชนึความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ ความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล และการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าดัชนึลำดับความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ สิทธิทางดิจิทัล

แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาพประกอบ 2 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล

หลักการ การพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลควรมีหลักการ ดังต่อไปนี้

1. หลักการพัฒนาความสามารถทางดิจิทัล การพัฒนาความสามารถควรคำนึงถึงทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งจากการฝึกอบรมและการศึกษาเทคโนโลยีของแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพราะเป็นเรื่องสำคัญของการบริหารงานในปัจจุบันที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทักษะความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กรของตนเอง

2. หลักการมนุษยสัมพันธ์ การพัฒนาความสามารถควรคำนึงถึงทักษะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในองค์กรในการสื่อสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ การใช้ภาษาและข้อความในการสื่อสารที่ดีทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีทั้งในการสื่อสารและการและการขอความร่วมมือในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ

3. หลักการความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาความสามารถควรคำนึงถึงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จึงควรมีการจัดหาและนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการบริหารงานทั้งด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ รวมทั้งมีการกำกับติดตามให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

1. แนวทางการพัฒนาอັตลัษณ์ทางดิจิทัล เพื่อนำไปสู่พัฒนาบุคลิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการแสดงตัวตนบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยสร้างอັตลัษณ์ที่ดีให้กับตนเองและสถานศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความน่าเชื่อถือและความศรัทธาต่อครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

2. แนวทางการพัฒนาความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาได้อย่างปลอดภัย โดยมีการนำแอปพลิเคชันที่สามารถป้องกันไวรัสมาใช้ในระบบการบริหารงาน

เทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลสารสนเทศเพื่อป้องกันการถูกโจรกรรมข้อมูล ควรมีการจัดแยกคอมพิวเตอร์ในการใช้งานเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมการบริหารงานฝ่ายต่าง ๆ

3. แนวทางการพัฒนาความปลอดภัยทางดิจิทัล เพื่อนำไปสู่การปกป้องความเป็นส่วนตัวบนโลกออนไลน์ ให้พ้นจากการถูกคุกคามทางเนื้อหาออนไลน์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจผิดในตัวตน โดยเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยทางดิจิทัลมาให้ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันภัยจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เงื่อนไขความสำเร็จ มีปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ความเป็นผู้นำทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

ผู้บริหารมีการฝึกฝนตนเองในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและแอปพลิเคชันที่มีความหลากหลายและสามารถวิเคราะห์ถึงการนำมาใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของตนเอง สนับสนุนทั้งในด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ให้กับครูเพื่อใช้เป็นตัวช่วยในการจัดการเรียนการสอน และนักเรียนทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลในการเรียนการสอนที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลได้โดยมีคลังความรู้ให้สามารถสืบค้นได้ตลอดเวลา จัดหาแอปพลิเคชันที่ช่วยในการป้องกันข้อมูลสารสนเทศฯ ต่าง ๆ รวมทั้งการจัดข้อมูลของเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

2. ความพร้อมด้านสื่อเทคโนโลยี

บุคลากร (Man) มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรพัฒนาความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีอุปกรณ์ให้เกิดความชำนาญในการไปใช้ในการทำงานและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

งบประมาณ (Money) มีการกำหนดแนวทางการใช้เงินจากงบประมาณทรัพยากรในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

วัสดุและอุปกรณ์ (Material) มีการจัดหาอุปกรณ์ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์และระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อสนับสนุนในการบริหารและการให้บริการแก่ครูบุคลากร นักเรียน รวมทั้งชุมชน

การจัดการ (Management) มีการกำหนดกลยุทธ์ในการเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีและการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ทั้งภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานในองค์กรอย่างไร เพื่อควบคุมคุณภาพของการบริหารงานด้านเทคโนโลยีให้มีความสอดคล้องและความเหมาะสมในการใช้งบประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านอัตลักษณ์บนโลกดิจิทัล พบว่า ด้านสร้างตระหนักแก่บุคลากรให้เห็นความสำคัญของภาพลักษณ์สถานศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด อาจเป็นเพราะ การสร้างภาพลักษณ์ของสถานศึกษาเปรียบเสมือนการสะท้อนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างภาพที่ดีให้สถานศึกษามีลักษณะเด่นเฉพาะตัวเพื่อให้เป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สิริบุญญา โกษะ (2558, หน้า 28) กล่าวว่า การรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กรที่เหมาะสมการมีภาพลักษณ์ในเชิงบวกจะทำให้องค์กรได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา และยอมรับ เสริมสร้างความภาคภูมิใจให้แก่องค์กรในทางตรงกันข้ามถ้าภาพลักษณ์เป็นไปในทางลบจะทำให้ไม่ได้รับการยอมรับ ดังนั้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรจึงมีความสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพการบริการขององค์กร

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารนำแอปพลิเคชันที่ป้องกันความเสี่ยงมาใช้ในการบริหารงาน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันสถานศึกษาได้นำโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เข้ามาบริหารงานในสถานศึกษา เพื่อช่วยลดขั้นตอนการทำงานและลดการใช้เอกสารในการจัดเก็บข้อมูลจากกระดาษมาอยู่ในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ แต่การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสารอิเล็กทรอนิกส์อาจมีความเสี่ยงต่อการถูกโจรกรรมข้อมูลหรือถูกไวรัสโจมตีทำให้ข้อมูลสูญหาย ดังนั้นผู้บริหารต้องมีการป้องกันความเสี่ยงของข้อมูลในด้านต่าง ๆ โดยการนำระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและมีการจัดเก็บข้อมูลให้มีความปลอดภัยมีการใช้รหัสผ่านในการใช้งานและควรมีการเปลี่ยนรหัสผ่านเป็นประจำ ซึ่งสอดคล้องกับ วรวัฒน์ เชิญสวัสดิ์ และโกมล นารัง (2558, หน้า 26) กล่าวว่า การป้องกันโปรแกรมไม่พึงประสงค์รวมถึงไวรัสและฮาร์ดแวร์ต่าง ๆ ผู้ใช้มักนิยมใช้โปรแกรมแอนติไวรัส ซึ่งใช้หลักการของการตรวจจับรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงที่ฝังในโปรแกรมเพื่อระบุว่าเป็นโปรแกรมอันตรายหรือไม่ ทุกครั้งที่เกิดไวรัสตัวใหม่ขึ้นมาผู้ใช้ต้องมีการอัปเดตโปรแกรมอยู่เสมอเมื่อไรก็ตามที่ไม่ได้มีการอัปเดตให้ทันเวลาอาจตกเป็นเป้าหมายของไวรัสได้

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านความปลอดภัยทางดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารแนะนำให้ครูสอนสอดแทรกเรื่องความเสี่ยงด้านเนื้อหาสังคมออนไลน์แก่นักเรียน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด อาจเป็นเพราะข่าวสารสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีมากมายทั้งเรื่องจริงและเรื่องเท็จ การรับฟังข่าวสารต้องมีการไตร่ตรองก่อนว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหนและต้องมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนจะทำการเผยแพร่ต่อไปให้กับบุคคลอื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักเข้าใจให้กับครูของการนำข่าวสารที่เท็จจริงหรือมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมมาเผยแพร่และให้ครูผู้สอนได้นำไปสอนสอดแทรกในการสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักการประเมินความเสี่ยงในด้านเนื้อหาสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ เมธาวี จำเนียร และกรกฎ จำเนียร (2561, หน้า 190) กล่าวว่า เยาวชนในวัยเรียนใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนที่ผิดวิธีและส่งผลกระทบต่อแนวทางการศึกษาหาความรู้ สถานการณ์การศึกษารูปแบบโรงเรียนจึงเป็นที่สำคัญที่จะสั่งสอนชี้แนะให้เยาวชน ซึ่งกำลังอยู่ในวัยศึกษา ใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดประสิทธิภาพและไม่กระทบต่อการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ควรมีการพัฒนาอบรมและพัฒนาบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้วางตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจและเห็นความสำคัญของภาพลักษณ์ของตนเองและเป็นตัวอย่างให้กับครูและบุคลากรในสถานศึกษา ได้ร่วมกันสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษาสู่สังคมต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลที่ดีและป้องกันภัยคุกคามจากไวรัสประเภทต่าง ๆ ที่จะเข้ามาทำลายทั้งระบบฮาร์ดแวร์และทำลายฐานข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ รวมทั้งต้องมีการป้องกันการเข้าระบบสารสนเทศโดยการใช้รหัสผ่านที่บุคคลอื่นจะไม่สามารถคาดเดาได้ง่าย และมีการเปลี่ยนรหัสผ่านเป็นประจำเพื่อป้องกันข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนให้มีความปลอดภัยอยู่เสมอ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และโรงเรียนควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนในเรื่องการสื่อสารที่จะไม่สร้างความเกลียดชัง ยอมรับในความคิดเห็นต่างของคน และไม่โน้มน้ำหนักทำให้เกิดการเข้าใจผิดในข้อมูลที่มิได้รับการยืนยัน และคำพูดที่สร้างความ

เข้าใจผิดในตัวบุคคลผ่านทางโลกดิจิทัล (Cyberbullying) เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการจัดอบรมได้ไปสอนสอดแทรกในรายวิชาที่ครูผู้สอนได้ทำการสอน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ที่ดีในปกป้องตนเองให้ไม่ถูกคุกคามทางสื่อสังคมออนไลน์และรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้ามาช่วยในการสื่อสาร และการนำมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่เป็นสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและเกี่ยวข้องกับการวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัลในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา
- 2.3 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ความปลอดภัยทางดิจิทัลที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษาต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

เมธาวี จำเนียร และกรกฎ จำเนียร. (2561). ความรู้ ทักษะดี และพฤติกรรมของนักเรียน จังหวัดนครศรีธรรมราชในการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียน. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์*.

วรวัฒน์ เชิญสวัสดิ์ และโกมล นารัง. (2558). การตรวจจับได้ที่เป็นอันตรายบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ด้วยการวิเคราะห์สายอักษร. *วารสารวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ*.

ศตพล เกิดอยู่. (2558). ทักษะดี พฤติกรรม และกิจกรรมทางทันการใช้อุปกรณ์เคลื่อนที่ของกลุ่มวัยเบบีบูมเมอร์. *วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563 – 2565)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.sskpeo.moe.go.th/home/index.php?module=knowledgeandid=196>. 9 ธันวาคม 2563.

สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2562. เข้าถึงได้จาก https://www.eta.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2019_Th.aspx?viewmode=0. 9 ธันวาคม 2563.

สิริบุญญา โภชะ. (2558). *การศึกษาภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีอยุธยาเขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. เข้าถึงได้จาก <http://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-t2s1-t2-t2s3-Gorton>. 17 กันยายน 2563.